

Επίκαιρα

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΑΡΙΘ. 602 • 14 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1989
ΔΡΧ. 35

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΚΑΝΤΑΦΙ

116

σελ.

Η ΠΙΟ ΥΠΕΥΘΥΝΗ
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

The
Economic
L'ESPRESSO
EPoca
NOW!
Panorama
le point
TIME

«Ο μεγαλύτερος μαραθωνοδρόμος του κόσμου»

● *Αμερικανική ταινία
ό αθλος του Κυριακίδη στη Βοστώνη το
'46. Πρωταγωνιστής
ο Ρόμπερ ντε Νίρο*

Για έναν καχεκτικό πεινασμένο Έλληνα του 1946 ο Αμερικανός σκηνοθέτης Ρόμπερ Μόργκαν διαθέτει σήμερα 10.000.000 δολάρια! Το γεγονός ξαφνιάζει. Ίσως, αλλά ο Αμερικανός σώου μπιζνεσμαν δέν... κινδυνεύει από το φιλανθρωπικό σύνδρομο. Ο πεινασμένος εκείνος Έλληνας του '46 είναι ο θρυλικός Κυριακίδης ο μεγάλος βαλκανιονίκης του μαραθωνίου και των δρόμων μεγάλων αποστάσεων που ξεκίνησε από την έρειπωμένη από τον πόλεμο Ελλάδα, της εποχής, για να φέρει το συγκινητικό μήνυμα των πεινασμένων αλλά υπερήφανων συμπατριωτών του στην πατρίδα του Τρούμαν: Σκύψτε πάνω από την πληγωμένη χώρα μου και ανακουφίστε την από τις βαθιές πληγές του πολέμου!

Λέει ο Μόργκαν
«Για μένα, το να κερδίσει ένας καλογυμνασμένος και καλοζωισμένος αθλητής ένα μεγάλο διεθνή μαραθώνιο, είναι βέβαια σπουδαίο κατόρθωμα. Όταν όμως σε μία τέτοια διοργάνωση τερματίζει πρώτος ένας άνθρωπος που οι γιατροί επιμένουν ότι αν τρέξει εστω και λίγα χιλιόμετρα κινδυνεύει να πεθάνει, ε αυτό είναι η πιο συγκλονιστική νίκη όλων των εποχών. Νά γιατί θέλω να μεταφέρω σ' ολόκληρο τον κόσμο την έποποιία του Κυριακίδη το 1946 στη Βοστώνη. Και νομίζω ότι ο Ρόμπερ Ντε Νίρο θα ζωντανέψει κατά τον καλύτερο τρόπο τη μεγάλη φυσιογνωμία του Κυριακίδη».

Συγκίνηση...

«Ομολογώ ότι δέν περίμενα, μετά τριαντατέσσερα χρόνια,

να ξαναέλθω στην επικαιρότητα και ότι θα ύπηρχαν άνθρωποι που θα ξοδέψουν τόσα χρήματα για να δείξουν στον σημερινό κόσμο τι είχε συμβεί τότε...» λέει σήμερα με φανερό όμως συγκίνηση ο Στέλιος Κυριακίδης, παππούς πιά, ανάμεσα σε δύο γιους, μία κόρη, σ' εγγόνια. Μαζί με τη γυναίκα του βρίσκουν το γύρισμα της ταινίας σαν μία ακόμη δικαίωση ενός μεγάλου επιτεύγματος που πρέπει να παραδειγματίσει.

Κι όμως, ο Κυριακίδης δέν ήταν ούτε ο Σπύρος Λούης, ούτε ο Ινδιάνος δεκαθλητής Θόρπ, ούτε ο πρωτοπυγμάχος Γκρατσιάνο, διάσημα πρόσωπα στα όποια ο κινηματογράφος του Χόλλυγουντ έκανε μεγεθύνσεις με σίγουρους εμπορικούς στόχους. Ίσως ο τολμηρός σκηνοθέτης Μόργκαν να ποντάρει στην τάση των νέων Αμερικανών - οι παλαιοί ήξεραν τον Κυριακίδη - ν' άγκαλιάζουν φυσιογνωμίες από την εποχή που ο άνθρωπος είχε μεγαλύτερη αξία από τη μηχανή...

Ήταν Μεγάλο Σάββατο, 20 Απριλίου του 1946. Ο Στέλιος Κυριακίδης, Ξερακιανός, αναιμική σιλουέτα, υπογράμμιση της κακουχίας και της στέρησης ενός λαού που δοκιμάστηκε όσο κανείς άλλος από τη γερμανική θηριωδία, άκουγε τους γιατρούς να του λένε ότι δέν πρέπει να τρέξει γιατί θα... πεθάνει.

Αδιαφορώντας για τη γνωμάτευσή τους, τους είπε ο Κυριακίδης: «Στόν πόλεμο δέν πές ύστερα από τσέκ - άπ».

Και πήρε θέση ανυπόμονος στην εκκίνηση του μαραθωνίου της Βοστώνης, προκαλώντας αισθήματα λύπης αλλά και

Μια ολόκληρη ζωή διακρίσιως στους ελληνικούς βαλκανιονικούς αγώνες...

Ευτυχισμένος ανάμεσα στα χαριτωμένα εγγονάκια του. Κάποιος μικρός Στέλιος φλογίζει τη φαντασία του παλαίμαχου παππού, να τον καμαρώσει θριαμβευτή στους στίβους.

θαυμασμού συγχρόνως. Ο μόνος που ποντάριζε στη δύναμη της ψυχής του ήταν ο Αμερικανός δημοσιογράφος Τσέρρυ Νέισον, που 'χε γράψει στην έφημερίδα του λόγια θαυμασμού για τόν εκπρόσωπο «του Έθνους της Θυσίας». Οι όμογενείς συγκινημένοι δεκαπέντε μέρες πριν από τόν άγωνα του κουβαλούσαν και τού πουλιού τόν νύχτα για να δυναμώσει!

Φεβρουάριος ήταν ο νικητής τού 1945 Τζώννυ Κέλλυ. Εκατόν δεκαπέντε εύρωστοι άθλητές από πολλές χώρες κι ένας αδύναμος - μια ακτινογραφία στόν ήλιο.

Λέει ο Κυριακίδης «Στιγμές αγωνίας και υπερέντασης. Τό ένα χιλιόμετρο έφευγε μετά τό άλλο κάτω από τά πόδια μου. Σε λίγο συνειδητοποίησα ότι έτρεχα μόνος... Και ξαφνικά ένιωσα κάτι που μέ συγκλόνησε. Οι δυνάμεις μου αντί να λιγοστεύουν μεγάλωναν. Δεν πατούσα στο εδαφος, πετούσα! Σε μία άνηφοριά ο Κέλλυ έφτασε πίσω μου. Ένιωσα δίπλα μου τήν αναπνοή του. Μερικά χιλιόμετρα δραματικού συναγωνισμού. Ο ρυθμός μου, αντί να πέφτει, γίνονταν πιο γρήγορος. Ο Κέλλυ έμεινε πίσω. Σταμάτησα σ' ένα σημείο όπου θα μέ περίμενε ο Φάνης Τζανετόπουλος, ένας ηλικιωμένος Έλληνας τής

Αμερικής για να μου πεί - έτσι είχαμε συμφωνήσει πριν από τόν άγωνα - πόσο είχαν περάσει μπροστά. Με σταμάτησε με μία λεμονάδα στό χέρι. Με φίλησε «λαιγοντας: Στέλιο, είσαι ο πρώτος! Κουράγιο για τήν Ελλάδα μας! Συνέχισα...»

Όμως ο Κυριακίδης θά σταματήσει λίγο πιο κάτω γιατί νιώθει τήν ανάγκη να πάρει μερικές βαθιές ανάσες. Όταν ξεκίνησε πάλι, ο Κέλλυ ήταν 70 μ. μπροστά Μας εξομολογείται:

«Ένωθα κόπωση. Ο Αμερικανός μέ είχε ξεπεράσει. Δυό κορίτσια κι ένα αγόρι που στεκόντουσαν στό επόμενο μέτρα μου φώναξαν. Μπράβο Στέλιο, έστω και δεύτερος». "Γιατί δεύτερος, θρεπαιδιά", απάντησα και μέ πείσμα προχώρησα. Μετά τήν πλατεία Κέμφορ είχα περάσει τόν Κέλλυ και τερμάτισα πρώτος...»

Στόν τερματισμό, από τόν μικρόφωνο, ο δημοσιογράφος Νέισον - στό βιβλίο τού οποίου βασίστηκε και ο σκηνοθέτης Μόργκαν - φώναζε: «Είναι ο Κυριακίδης. Είναι από τήν πατρίδα τών 300 τού Λεωνίδα. Είναι από τήν πατρίδα που τά 'βαλε μέ τόν Άξονα και εμείς λέγαμε ότι οι Έλληνες τρελάθηκαν. Είναι ο κοκαλιάρης που όλοι έλεγαν ότι δεν θά τερματίσει. Είναι ο Κυριακίδης που οι γιατροί δεν τού επέτρεπαν να ξεκινήσει...» Μετά τήν άποθέωση, τή λίγη ξεκούραση, ο Νέισον τόν ρώτησε: «Τι ζητάς από αυτή τή χώρα, Στέλιο Κυριακίδη;» Αιτή, περικεκτική, χαρακτηριστική ή απάντηση τού θριαμβευτή: «Τίποτε. Μόνον αγάπη για τήν πατρίδα μου».

Δεύτερα τού Πάσχα, τόν παρουσάσαν στή Βουλή τής

Μασσαχουσέτης που συνεδρίαζε. Αφού τούς εξήγησε τις λεπτομέρειες τού μαραθωνίου, κατέληξε: «Κύριοι, νιώθω ξεχωριστή συγκίνηση για τόν ενθουσιασμό μέ τόν όποιο οι συμπατριώτες σας χαιρέτισαν τή νίκη μου. Έχουν δικιο αυτοί που λένε ότι ή Βοστώνη είναι ή Αθήνα τής Αμερικής. Χωρίς να 'μαι εξουσιοδοτημένος από τήν Κυβέρνηση ή από κανένα ελληνικό κόμμα, σας μιλάω σαν

ένας άπλος Έλληνας, αντιπροσωπεύοντας 6 εκατομμύρια πεινασμένους συμπατριώτες μου. Βοηθήστε ν' ανοικοδομήσουμε τά έρείπια. Δεν έχουμε ούτε ζώα, ούτε γέφυρες. Τά πάντα θυσιάστηκαν στό θωμό τής έλευθερίας, στήν όποια κι έσείς πιστεύετε».

Η Αμερική τού δολαρίου ήταν επόμενο να επιχειρήσει να δαλεάσει τόν Κυριακίδη. Ένας ηλικιωμένος Αμερικανός, που 'χε παρακολουθήσει τούς Ολυμπιακούς τών Αθηνών, τού 1896, κι είχε κινηματογραφήσει τόν Σπύρο Λούη, έκανε τή σοβαρότερη προσφορά: «Κύριε Κυριακίδη, έχεις 15 χιλιάδες δολάρια για να διαφημίσεις διάφορα προϊόντα. Χαμογελαστά, ήρεμα, σταράτα, ο Στέλιος έδωσε τήν απάντηση:

«Μιά τέτοια νίκη νομίζεις ότι πουλιέται;»

Ο χρόνος 2 ώρες 29' 27", που είχε φέρει τότε στή Βοστώνη ο πιο ιδανικός πρεσβευτής τής χώρας μας, για τήν εποχή εκείνη, τρέχοντας στό 36 τού χρόνια, ήταν από τούς πιο αξιόλογους στή δυσκολη αυτή διαδρομή. Αλλά άσχετα με τήν επίδοση, τó πάθος τής κυριακής ψυχής τού Κυριακίδη ήταν εκείνο που συγκλόνησε πριν 34 χρόνια τόν παγκόσμιο κοινό.

ΝΙΚΗΤΑΣ ΓΑΒΑΛΑΣ

Τά καρφία...

Τά όσα βγάξει ή θάλασσα...

«Τελειώσει κακήν κακώς τή Σχολή Μωραΐτη και ...ζωγράφισα. Τό ίδιο καλοκαίρι έπιωσα δουλειά σ' ένα πρακτορείο και στό μεταξύ... ζωγράφισα, κι όταν μπήκα στόν Ε.Ο.Τ., σαν Δημόσιος Υπαλληλος, ζωγράφισα περισσότερο, κι ύστερα θρήκη δουλειά στήν Τηλεόραση κι έκανα μεταφράσεις και υποτίτλους και γυναικά ...ζωγράφισα, για να παρηγορηθεί και μου δώσουνε μία γυναικεία έκπομπή και κάποια μέρα διάβασα στήν έφημερίδα πως καταργούνται οι γυναικείες έκπομπές και... δίν ξαναπατήρα! Τό καλοκαίρι τού 1960 οι κάτι θόρυβους γυαλούς τής Σκιάθου μάζερα κι ένα τι ξέλα που βγάξει ή θάλασσα, λέγα πιά και δουλειά από τόν νερό στό μακρινό τούς ταξίδι, κι άρχισα να τά ζωγραφίζω...»

Πολυπόνητη ή ιδιοσυγκρασία τής ταξιδιούτρας τού καιρού μας που λέγεται Τρις Χιωταή, πολύπλευρη και ή ακτινοβολία τού Νίκου Ηετούλη - Διομήδη που τήν ξενίζει στό «Τρίτο Μάτι» τής οδοί Λογκαίου. Ανάμεσα διδακτορική διατριβή και Χιτζηνογράφο - Γκίκα, θρήκη τόν καιρό και τήν έφεση να εκτιμήσει τή μεγαθυμία που δείχνει ή Τρις στό Αποθρόσματα: τούς βάζει μίτες, χείμα, γιλικά, γιδοπουκάμισα, μ' άλλα λόγια τούς δίνει προσωπικότητα για να κορδώνονται σά γνήσια Αθηναϊκά αποθρόσματα. Και στό μεταξύ... ζωγραφίζει και ζωγραφίζει καλά, να πάρει ή ευχή. Μα τήν αφήνει να κοιμηθεί ή όδξα τού Ακριθάκη και οι ένδοξες βαλίτσες του;

Τιντεξ